ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ -
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
— БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го ТРАВНЯ 1976 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, MAY 25, 1976 No. 97. VOL. LXXXIII

1926 - СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ - 1976

РАЇСА МОРОЗ ПРОСИТЬ ДОПОМОГТИ ЇЇ ЧОЛОВІКОВІ

Торонто (Комітет Оборони В. Мороза). — Пресова аґенція Ройтера подала до відома 18-го травня ц. р., що Раїса Мороз, дружина Валентина Мороза, заявила західнім кореспондентам, що їй сказали в медичному відділі Міністерства внутрішніх справ (МВД), що її чоловіка переведено до Інституту судово - психіятричної медицини ім. Сербського в Москві. В цьому ж самому „інституті" лікарі - каґебісти визнали були Леоніда Плюща, а також інших дисидентів, божевільними.

Валентин Мороз

В четвер, 20-го травня ц. р., Леонід Плющ повідомив Комітет, що Раїса Мороз того самого дня телефонічним шляхом звернулася до громадськости західнього світу, прохаючи, щоби всіма силами допомогти її чоловікові. У неї було з ним побачення 18-го травня ц. р. Крім цього обіцяли, що за тиждень дозволять і його синові з ним побачитися. В. Мороз вже від 10-го травня ц. р. в Сербському „інституті", а перед тим перебував місяць в підвалі якоїсь тюрми із справді божевільною особою. Валентина Мороза уважає КҐБ „божевільним" на тій підставі, що він, мовляв, себе порізав, що він дивиться на них неприхильним поглядом, що він став вірити в Бога та що його п'ятимісячна голодівка є ознакою божевілля. Раїса Мороз твердить, очевидно, що умово він зовсім здоровий.

Дальше Л. Плющ повідомив Комітет про заходи, які робляться в обороні Мороза у Франції і Норвегії. У Парижі Міжнародний Комітет Оборони Політв'язнів, ініціятором якого був Л.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Совєтський Союз загрожує детантові – твердять речники НАТО

Осльо, Норвеґія. — У спільному комунікаті, виданому в кінці дводенних нарад, міністри закордонних справ Північно-Атлантійського Союзу (НАТО) у п'ятницю, 21-го травня, ствердили, що Совєтський Союз загрожує детантові розбудовою своєї мілітарної сили в Центральній Европі та „браком здержаности" в інших частинах світу. Хоча міністри заявили, що НАТО далі стримітиме до „полегшення напруження" між Сходом і Заходом, то також закликали уряди держав НАТО зберігати та поліпшувати свою мілітарну силу з уваги на те, що СССР і інші держави Варшавського Пакту стараються здобути військову перевагу „на суші, на морю та в повітрі". Спільний комунікат стверджує, що держави Варшавського Пакту розбудовують свою мілітарну силу до рівня, який набагато перевищує оборонні потреби тих держав і це може довести до небезпечних перегон щодо збросння.

Міністри европейських членів НАТО в розмовах з кореспондентами зокрема виявили стурбовання фактом, що СССР і його сателіти переважають країни НАТО три до одного щодо кількости вояків і танків у Центральній Европі, як також вказували на небезпеку поширення впливів Совєтського Союзу на інші частини світу, особливо відмічуючи вмішування Москви в громадянську війну в Анґолі. Державний секретар Генрі Кіссінджер протягом двох днів нарад міністрів закордонних справ кількакратно підкреслював потребу протиставитися зростаючій військовій силі Варшавського Пакту, зокрема в ділянці конвенційної та тактичної зброї.

Під час дводенних нарад союзники з НАТО виявили задоволення з порівняльно гострих заяв Кіссінджера, які вказували, що ЗСА не зрікаються свого провідного становища в цьому оборонному союзі. В спільному комунікаті міністри закордонних справ підтвердили підтримку їхніх держав до принципів демократії, пошанування людських прав, справедливости та соціяльного проґресу, тобто до принципів, на яких базований Північно -Атлантійський Союз та базовані політичні інституції та спосіб життя країн вільного світу.

День пізніше, в суботу, 22-го травня, газета „Правда", офіціоз компартії СССР, та совєтське пресове аґенство ТАСС заявили, що Совєтський Союз далі піддержує політику детанту та натаврували „деякі політичні елементи" в Західній Німеччині, які ніби стараються повернутися до політики „холодної війни". Хоча стаття в „Правді" нібито була звернена головним чином проти західньонімецького міністра закордонних справ Ганса-Дітріха Ґеншера, який протягом останніх кількох місяців часто перестерігав проти зросту військової потужности СССР і його сателітів, то коментатори вказують, що стаття також може бути відповіддю на спільний комунікат конференції закордонних міністрів НАТО. „Правда" і ТАСС, заявляючи, що Москва продовжуватиме підтримувати політику детанту, все одно зазначили, що СССР піддержуватиме такі „національно визвольні рухи", як, наприклад, в Анґолі, бо це, на думку Москви, цілком не противиться політиці детанту. „Правда" писала, що неправдою є те, що СССР веде „політику експансіонізму" та „ідеологічного колоніялізму" та заперечувала, що Совєтський Союз вмішується у внутрішні справи інших країн, а натомість заявила, що комуністичний бльок має обов'язок допомагати тим народам, які „змагаються за свободу та соціяльний проґрес".

Симон Петлюра

НАША СИЛА В ЄДНОСТІ...

(Із „Звернення до української еміґрації")

Не марнотратним, не яловим повинно бути життя і перебування нашої еміґрації поза межами Батьківщини, а повним глибокого змісту та пожиточних наслідків для рідного краю! Глибоке розуміння потреб нашого національно-державного руху і контактна согласована праця з тією роботою, що провадиться в Україні, — ось що головним чином буде ціхувати працю еміґрації за кордоном, коли вона захоче як слід виконати свій обов'язок перед рідним народом... Отже пріоритет державности над партійністю, загальнонаціональних інтересів над клясовими та груповими, партійними мусимо ми на еміґрації зрозуміти і відчувати як категоричний імператив, як одну з головних умовин нашого державного будівництва... Наша сила в єдності, а порука успіху наших змагань у державній слухняності... Хай же менше серед нас буде тих, про яких кажуть, що вони нічого не забули і нічому не навчились! Навпаки, нехай буде більше таких, що вчаться на помилках своїх і мають мужність визнати їх, щоб надалі їх уникати!

Головний Отаман Симон Петлюра

У Бавнд Бруку відбулося маніфестаційне відзначення 50-их роковин трагічної смерти Симона Петлюри

Бавнд Брук, Н. Дж. — Під патронатом Первоієрарха УАПЦ і УПЦ в ЗСА Митрополита Мстислава – Центральний Комітет для вшанування пам'яті Симона Петлюри в ЗСА, Головна Управа Об'єднання Т-ва Прихильників УНР в ЗСА і Представництво Виконавчого Органу УНР на Америку перевели в неділю 23 травня ц. р. на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку маніфестаційне вшанування пам'яті Головного Отамана і Голови Директорії УНР Симона Петлюри з приводу 50-ліття його вбивства большевицьким аґентом у Парижі. У Церкві-Пам'ятнику св. Апостола Андрія Первозванного архиєпископ Марко — у заступництві Митрополита Мстислава, який в той час був приявним на подібній маніфестації у Парижі — відправив Заупокійну Літургію, при чому сослужили йому голова Консисторії о. протопресв. Артем Селепина, о. протопресв. Павло Фалько і о. протопресв. Федот Спаченко, а діяконував протодіякон Володимир Поліщук. Патріотичну проповідь виголосив о. протопресв. Павло Фалько. Опісля впорядкованим походом приявні пішли під центральний Хрест Героям, перед яким покладена, перевезена з могили Симона Петлюри з Парижу, оригінальна надмогильна плита. Архиєпископ Марко, в сослуженні названих духовників та при співі мішаного церковного хору, відправив Панахиду, після якої виголосив палку патріотичну промову. Дальшими промовцями були віцепрезидент УНР в екзилі проф. Микола Степаненко, — голова Представництва ВО УНРади на ЗСА Володимир Біляїв, який відчитав текст промови генерала Павла

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗДІЙСНІМО ЗАПОВІТ СИМОНА ПЕТЛЮРИ!

ВІД ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЕКЗИЛІ

Українські Громадяни і Громадянки на Батьківщині і на чужині!

50 літ минає з того дня, коли від куль підісланого большевицькою Москвою вбивника впав Симон Петлюра, Голова нашої Держави і Головний Отаман Війська Української Народної Республіки. Виконуючи свій злочин, ворог хотів не тільки фізично знищити Петлюру та очорнити його і українську визвольну боротьбу негідними наклепами, але й нанести тяжкий удар самій ідеї української незалежної державности: загинув бо Той, що очолював наше славне Військо, яке до останку боронило Рідну Землю від московської навали, і чиє Ім'я стало символом боротьби за волю.

Однак помилилася Москва в своїх розрахунках: мученицька смерть Головного Отамана об'єднала широкі маси українського народу біля великої ідеї, якій присвятив усе своє життя Симон Петлюра і за яку поляг. Українці на Батьківщині і на еміґрації зімкнули свої лави в боротьбі за волю. Кров Петлюри кликала до всенаціональної єдности для спільної оборони проти наступу ворожих сил. Загинув Петлюра, але мільйони українців понесли далі прапор незалежної вільної України.

Мета, за яку боровся і вмер Петлюра, не здійснена ще й по цю пору. Але Його мученицька постать стала для всіх українців непохитним дороговказом і вогненним гаслом завершити розпочате Ним Діло. Ще велика і тяжка боротьба стоїть перед українським народом і ще багато завдань треба буде виконати та перебороти труднощі і перепони на шляху до нашої державної незалежности. Цього досягнемо ми тільки власною силою, а сила буде в нас тоді, коли ми будемо об'єднані, згуртовані і одностайні!

Поділена після Першої світової війни поміж сусідніми державами і переживши потім окупацію нацистів, майже вся Україна знаходиться сьогодні в московсько-совєтському ярмі. Московські большевики винищують наш народ духово, фізично і матеріяльно. Українські патріоти на Батьківщині об'єднані всі в одному спільному зусиллі. Супроти ворожих знущань, заслань, фізичного винищування і гноблення українського духа й культури, переслідування релігії й руйнування церковного життя, — не може там бути роз'єднання чи взаємного поборювання поміж українськими патріотами хоч би й різних політичних переконань. Там панує згода, і цю згоду наші брати на Батьківщині хотіли б бачити і серед українців на чужині.

Українці, що перебувають у вільних умовах життя, можуть виконати важливі завдання для визволення нашої Батьківщини. Ці завдання вони здійснять при тій умові, якщо серед наших політичних угрупувань припиниться внутрішня незгода. Боротьба і страждання нашого народу в поневоленій Україні та оборона перед наступом всіх сил, ворожих ідеї української самостійности, вимагають, щоб усі самостійницькі українські політичні групи встановили між собою мир і згоду.

Перед світлою пам'яттю Симона Петлюри Державний Центр Української Народної Республіки закликає всі самостійницькі українські політичні угруповання об'єднатися в спільній боротьбі за визволення України. Виконаймо заповіти і гасла покійного Голови нашої Держави, який ще за свого життя закликав всі сили нації до єдности в боротьбі за волю!

Не відмовляючись від своїх програм, не зрікаючись своїх окремих прагнень, всі українські самостійницькі групи можуть спільно діяти для одного великого діла — визволення нашої Батьківщини. Справи політичного ладу України та суспільно-громадського устрою будуть вирішені тільки на Україні, де кожна група зможе демократичним шляхом старатися здійснити свою програму. До того маємо всі разом, спільною боротьбою наблизити час визволення наших братів і сестер з-під московсько-большевицького ярма. Нинішня хвиля вимагає від нас великої відповідальної праці і повного напруження всіх наших сил. Наша перемога залежатиме від нас самих — від нашої єдности, активности, жертвенности. Ми мусимо спричинитися до відновлення Незалежної Держави, в якій будуть забезпечені демократичний лад, соціяльна справедливість, добробут і рівність для всіх верств українського народу та для всіх громадян Української Землі.

Жертви і кров борців за волю, кров Симона Петлюри, накладають на всіх українців святий обов'язок завершити те Діло, за яке Вони віддали своє життя. Найдостойніше можемо вшанувати пам'ять поляглих героїв встановленням всенародної згоди, об'єднанням українців на Батьківщині і на чужині. Всенародна згода стане тим каменем, на якім ми збудуємо Вільну Незалежну Соборну Україну, здійснюючи цим заповіт Симона Петлюри.

Микола Лівицький,
Президент Української Народної Республіки в екзилі
Микола Степаненко,
Віцепрезидент УНРеспубліки в екзилі
Іван Кедрин-Рудницький,
Урядуючий Голова Української Національної Ради
Теофіль Леонтій,
Голова Виконавчого Органу УНРади

На чужині, в травні 1976 року.

ВІДКРИЛИ, ПОСВЯТИЛИ І ВІДДАЛИ В КОРИСТУВАННЯ ДІМ УККА-СУА

Ню Йорк (в. л-ць). — В суботу, 22 травня ц.р. о год. 4-ій по полудні відбулась церемонія відкриття, посвячення і віддання в користування Дому двох наших Центральних Установ, а саме Українського Конґресового Комітету Америки і Союзу Українок Америки, які є власниками будинку при 203 і 2-ій евеню. Церемонія, в якій взяли участь п'ять священиків — о. протоігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, о. ігумен д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, о. монсіньор Мирослав Харина, о. Володимир Базилевський (настоятель православного собору св. Володимира), о. Іван Ткачук, як також президент УККА проф. д-р Лев Добрянський, голова Централі СУА пані Іванна Рожанковська, директор канцелярії УККА мґр Іван Базарко, касир УККА мґр Уляна Дячук, редактор „Українського Кавартальника" д-р В. Душник, члени Екзекутиви обидвох Організацій і запрошені представники українських крайових громадських і молодечих організацій та наукових установ — розпочалася при вході до будинку, де на прохання о. монсіньора М. Харини, проф. Л. Добрянський і пані Іванна Рожанковська перетяли синьо-жовту стрічку, відкриваючи тим самим вхід до гарно відновленого і перебудованого будинку, в якому приміщуватимуться вже в найближчих днях Централя УККА і бюра та Музей СУА, який, нарешті, матиме стале і гідне приміщення.

Увійшовши до середини будинку, приявні (біля 150 осіб) вислухали молитов і були свідками чину посвячення Дому, що його довершили згадані отці. Після релігійного церемоніялу до присутніх промовляли о. ігумен д-р В. Ґавліч, парох церкви св. Юра, який, крім щирих побажань, висловив радість з приводу скріплення українського стану посідання у цій частині Ню Йорку; президент УККА проф. д-р Л. Добрянський, який висловив віру, що розпочате з Богом діло в цьому Домі матиме напевно успіх; голова Централі СУА пані Іванна Рожанковська, яка дякувала Екзекутиві УККА, що „дала намовитись" на спільне купно, що забезпечило, зокрема, існування і розвиток Музею СУА, який має колосальне значення в обличчі нищення Москвою української культури на Батьківщині; о. В. Базилевський, який бажав проводам обидвох установ багато ласк і

(Закінчення на стор. 4-ій)

Арабські держави домагаються повернення палестинців на їхню територію

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Націй, який наглядає за виконанням резолюції Ради Безпеки ОН відносно Палестини і до якого входять 20 держав переважно арабських і представники країн „третього світу", знову обговорював на своєму засіданні в середу, 18-го травня ц. р. справу Палестини, домагаючись виконання резолюції про повернення палестинського населення на його матірну територію.

У згаданому Комітету засідають також з правом дорадчого голосу представники Палестинської Визвольної Організації, які, як відмічує преса, мають вплив на рішення Комітету. Запропонований і переданий на руки генерального секретаря Курта Вальдгайма плян передбачає: повернення всіх арабів на їхню територію, зайняту Ізраїлем у війні в 1967 р., і зворот їхнього майна, сконфіскованого ізраїльською державою.

Товариство колишніх Вояків УПА відбуде свій З'їзд

Клівленд, Огайо. — Головна Управа Т-ва Колишніх Вояків УПА ім. ген. хор. Романа Шухевича – Тараса Чупринки в ЗСА інформує, що в суботу і неділю, 5 і 6-го червня ц. р. тут в залях церкви св. Йосафата при 5720 Стейт ровд в Пармі, Огайо, відбудеться вже раніше плянований XVI-ий З'їзд Товариства у програмі якого передбачено: реєстрація делеґатів (9-10), відкриття З'їзду (год. 10-та), звітування Керівних Органів Головної Управи, дискусія над звітами, програмова доповідь колишнього старшини УПА інж. С. Голяша-Мара, вибір нових Керівних Органів Головної Управи тощо. В суботу, 5 червня вечором о год. 7-ій розпічнеться бенкет з привітами і мистецькою частиною, а о год. 10-ій товариська забава. До участи у З'їзді запрошені колишні вояки УПА і репрезентанти Крайових Організацій і Установ, як також українська громада, яка зокрема зустрічатиметься з вояками УПА в часі бенкету і забави. Головою теперішньої Головної Управи Товариства є Михайло Ковальчин - Бурий з Філядельфії.

Президент Форд знову провадить щодо кількости делеґатів на Крайову конвенцію

Вашінґтон. — В наслідок стейтових і районових конвенцій в 5-ох стейтах, які відбувалися протягом минулого кінця тижня, президент Джералд Форд знову провадить щодо кількости делеґатів на Крайову конвенцію Республіканської партії, бо тепер має запевнених 576 делеґатів, а колишній губернатор Каліфорнії, Роналд Ріґен, тільки 535. Республіканські стейтові й районові конвенції відбулися у Вермонті, Вірджінії, Алясці, Канзасі і Пенсильвенії. Це перший раз від 1-го травня, що Президент веде щодо кількости делеґатів, бо того дня він був програв дуже важливі правибори у Тексасі. Щоб здобути номінацію Республіканської партії кандидат мусить мати 1,130 делеґатів.

Щодо демократичних кандидатів на президента, то колишній губернатор Джорджії, Джіммі Картер, протягом кінця тижня здобув додаткових 27 делеґатів в наслідок стейтових та районових конвенцій у Вірджінії, Вермонті, Кольорадо та стейті Вашінґтон, тобто більше ніж котрийнебудь із його конкурентів, але менше ніж передбачували його дорадники та коментатори. Хоча Картер далі провадить щодо кількости делеґатів на Крайову конвенцію Демократичної партії, бо має 740 делеґатів, а його найближчий суперник, конґресмен Морріс Юдалл із Арізони, три рази менше, то шанси Картера здобути номінацію за першим або другим голосуванням на Крайовій конвенції значно зменшилися. Демократичний кандидат потребує 1,505 делеґатів, щоб здобути номінацію.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Символ волі і долі

Сьогодні, 25-го травня 1976 року, сповняється точно 50 років з того дня, в якому о пів до 3-ої години дня Голова Директорії і Головний Отаман Військ Української Народної Республіки, Симон Петлюра, підступно висліджений совєтськими агентами, впав на вулиці Парижу, прийнявши мученицьку смерть на сорок сьомому році життя від кулі з руки найманого вбивника. Не зважаючи на перестороги і прохання своїх приятелів і співробітників, щоб був обережним, Симон Петлюра безстрашно стояв на своєму пості та виконував свої обов'язки, свідомий того, що він кожного дня заглядає смерті ввічі.

Навряд чи є друга постать у довгій і бурхливій історії України, яка своїм життям, своїми подвигами та, вкінці своєю трагічною смертю так вірно символізувала б волю і долю українського народу: вершини його славиволі і безодню його горя-трагедії, зв'язані з ним та його іменем.

Симон Петлюра став символом української державности вже за його життя. „Петлюрівець" було і залишилося окресленням найвищих патріотичних чеснот кожного, хто прагне та змагається за щастя-волю свого народу. Життя, змагання і смерть Симона Петлюри знайшли свою синтезу в першій і головній заповіді його наслідників-націоналістів: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї". За неї, за цю „петлюрівську" ідею волі для Батьківщини, віддали своє життя вже після смерти Петлюри — Євген Коновалець, Степан Бандера, Лев Ребет; за неї боролись і віддавали своє життя тисячі боєвиків Української Військової Організації та Організації Українських Націоналістів, тисячі вояків Української Повстанської Армії та Першої Української Дивізії. Вона, ця Велика Ідея, породила Шестидесятників і Український Рух Опору в сучасній підневільній Україні. Вони, ці борці за волю України, сплели найкращий вінок на могилу Безсмертного — Симона Петлюри.

Сьогодні, у п'ятидесятиріччя безсмертя Симона Петлюри, ми найкраще вшануємо його пам'ять тихим приреченням йти за його прикладом та присвятити наш труд і наше життя Великій ідеї, яку він символізує та якій на ім'я: вільна, ні від кого незалежна, соборна і народоправна Українська Держава!

Загроза під боком

Преса інформує, що вже від приблизно кількох місяців американська військова контррозвідка посилила своє обслідування подій в комуністичній Кубі у зв'язку, як про це висловився речник Пентаґону, „пожвавленою діяльністю" військових частин і рухом міжнародних кораблів, головно з комуністичних держав, які, як це ствердили американські розвідчі літаки, привозять до Куби переважно зброю і військовий виряд, ближче невідомо для кого призначений. Кількість цього виряду така велика, що у Вашінґтоні не вірять, щоб ця зброя була призначена для вивінування кубинської армії, тим більше, що кубинці вже від довшого часу користуються зброєю совєтського зразка і такого масового поповнення не потребують. Число совєтських кораблів і кількість вивантажуваної зброї є така велика, що нею можна б озброїти декілька армійських одиниць. Окремі кораблі привозять також тяжкого калібру гармати і неозначеного типу багатоцівкові скорострільи та змодернізовані відомі совєтські „Катюші".

Тривогу викликає не сам факт достави цієї зброї, як каже речник Пентаґону, але свідомість, що накопичення цієї зброї на Кубі, під боком ЗСА, може викликати серйозну кризу ,подібну до тієї ,яка заіснувала була в 1962 році і яка грозила навіть атомовою війною. Покищо американська розвідка не має доказів перевозу атомової зброї на Кубу, а між конвенціональною зброєю переважають ракети типу „САМ" і радаром керовані протилетунські ракети, як також літаки типу „МІГ" та легкі бомбардувальники.

У зв'язку з цим у Вашінґтоні виникає підозріння, що Москва знову хоче спробувати розбудувати кубинський острів і приготовити його на випадок зудару із ЗСА. Враховуючи це, що Куба знаходиться фактично під боком ЗСА і що сьогодні, користуючись бомбардувальниками типу „Бекфаєр", Москва могла б загрожувати більшості військових і цивільних об'єктів в З'єднаних Стейтах Америки, тривожні сигнали Пентаґону і посилення спостережень військові розвідки не позбавлені логіки. Запобігливі заходи супроти такого ворога як комуністична Москва все є добрими. Маючи, хай нечисленну, перевагу у стратегічній зброї і сильно розбудовану воєнну фльоту, Москва вже сьогодні становить далеко більшу загрозу для ЗСА, як у 1962 році.

Враховуючи все це, американські законодавці, уряд і секретаріят оборони, повинні зробити всі заходи, щоб виелімінувати і унешкідливити „ворога під боком", який міг би і хотів би „встромити ніж у спину" ЗСА, як тільки мав би для цього відповідну нагоду.

Землетрус в азійській частині СССР наніс багато шкод

Москва. — Асошіейтед Прес інформує, що більше як 10.000 осіб залишились без помешкань, багато було забитих і ранених в наслідок землетрусу в понеділок, 17-го травня ц. р. в азійській частині СССР, головно в Узбецькій, Таджицькій і Туркменській республіках. Агентство ТАСС, інформуючи про цей землетрус, підтвердило число пошкодованих і тих, які залишилися без даху над головою, але не подало докладних відомостей про вбитих і ранених. В цьому ж повідомленні тільки згадується, що ЦК КПСС переслав численним родинам забитих вислови співчуття. Після трясення землі, в наслідок чого було знищених багато мешканевих, урядових й індустріяльних домів та фабрик, у більшій частині Центральної Азії випали сильні дощі, що, очевидно, утруднило рятункову акцію, яку розпочали вести військові частини і цивільні робітники на доручення уряду і міністерства оборони. Найбільш пошкодованою місцевістю вважається місто Кизиль Кум в Узбекістані, де правдоподібно згинуло найбільше осіб і багато було поранених.

У 50-ту РІЧНИЦЮ З ДНЯ СМЕРТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

П'ятдесят років тому, 25 травня 1926 року, на паризькому бруку загинув від пострілів московсько-большевицького агента СИМОН ПЕТЛЮРА — Голова Української держави і Головний Отаман її армії.

У важкі, трагічні хвилини історії України, коли вирішується її доля, з глибини української нації виринають постаті, в яких немов зосереджується вся потенціяльна сила українського народу. Особливо в час національної революції, коли з найбільшою яскравістю виявляється безперервність змагань поневоленої нації до власного незалежного державного життя, її символами стають ті, хто, відчувши історичну відповідальність, повністю віддає себе службі Великій ідеї. Таким був і таким назавжди залишиться в історії нашого національно-державного чину в минулому 50-річчі Симон Петлюра. Ще в передреволюційні роки він виявляв свій темпераментний хист українського публіциста-патріота, а потім, відкинувши всі ворожі українській нації чужі ідеї і партійні доктрини, пішов шляхом безкомпромісового борця за вільну суверенну Українську державу, пивши гірку чашу її Голови і Головного Отамана української армії, аж врешті вона виповнилася Його власною кров'ю.

В час, коли валилася російська імперія, коли російський Тимчасовий уряд намагався зберегти „єдинонеділиму" тюрму народів і докладав усіх зусиль та засобів, щоб не допустити до відродження Української держави і створення української армії, в час горезвісного пацифізму серед збаламучених російським соціялізмом-інтернаціоналізмом частини української провідної верстви, — Він згромаджував довкола себе українські військові елементи, скликав військові з'їзди, організував військову адміністрацію, творив кадри майбутньої армії, як єдину запоруку визволення України і збереження її державности. Популярність і впливи С. Петлюри в народі були настільки великі, що Він став Головним Отаманом української армії, а в найбільш критичних моментах наших Визвольних Змагань узяв на себе і важкий тягар голови Директорії і став на чолі визвольної боротьби української нації. А після поразки сміливо пішов тернистим шляхом Голови Української держави в еміґраційних умовах, пробувши на цьому важкому становищі шість років, аж до своєї геройської смерти. Стояв, як міцна скеля серед бурхливих хвиль еміґраційних настроїв, хоч довкола нього хвилювало й мінялося еміґрантське море, що тут і там викидало на берег відбризки малоросійства і зміновіхівства. Свідомий того, що незалежну державу здобувається в огні і бурі збройним чином, що в процесі цієї боротьби бувають перемоги і поразки, мужньо видержав усі удари долі в еміґраційній атмосфері й непохитно тримав у своїх руках стерно державного проводу аж до останніх днів свого життя.

Основна думка, що пронизує ввесь національно-громадський світогляд Симона Петлюри, — це ідея української державної незалежности і безкомпромісова боротьба за неї з московськими імперіялістами — білими і червоними. — „В українську державність ми віруємо, — писав він, — в її неминучості ми переконані. Для нас вона є певною мірою живою реальністю, бо ідею її ми носимо в серці, бо її духом і потребами овіяне все (наше) життя. Ще не затих гуркіт „рідних гармат" недавньої боротьби за нашу державність, ще не засохла свята кров, пролита мучениками і лицарями її, ще не розвіявся той дух боротьби, що підіймав вірних синів нації на велике діло, і він поведе ще знову їх за собою, щоб довести до кінця віками розпочатий національний чин".

Події і нові борці-герої чергових років після геройської смерти Симона Петлюри підтвердили збройним чином цю глибоку його віру, зокрема під час Другої світової війни всенародним повстанням, організованим ОУН-УПА. Послідовники його державницької ідеї ще більше наголосили її значення у житті поневоленої нації і своїм життям і кров'ю, як і Він, скріпили її непереможність. — „Нація, — як писав С. Петлюра, — повинна розуміти вагу цієї ідеї, бо від того чи іншого усвідомлення її залежить життя або смерть державного існування нації, її воля і розвиток, чи занепад і державна загибель. Геній нації зуміє подолати і технічні перешкоди для оборони держави і всякі інші труднощі, коли ідея її оборони, як вільна повинність і природна потреба, увійшла у свідомість народної маси, стала органічним елементом національної думки . . ."

Все наше минуле, всю нашу визвольну боротьбу, всіх наших національних героїв московські імперіялісти, білі й червоні, засуджують і очорнюють ганебними наклепами, зокрема підступно, по-варварськи вбивають провідників українського народу. Так було і так є. Вони замучили Калнишевського, Шевченка, прокляли Мазепу, забили Петлюру, Коновальця, Шухевича-Чупринку, Бандеру, засуджують і кидають у тюрми на мученицьку смерть сучасних Нескорених . . .

Їх лякає воскреслий дух України, її історична місія, отой Шевченків „вогонь із Холодного яру", що запалює серця нових борців з московською тиранією і дає їм над-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Р. Л. Суслик

ДО 100-РІЧЧЯ ЕМСЬКОГО УКАЗУ

Українська патріотична спільнота в діяспорі, наполегливо і систематично веде працю серед народів країн вільного світу, голосячи про жорстокі і незаконні ув'язнення Москвою в тюрми, концтабори та психіятричні заклади інтеліґенції, яка посміла висловити протест проти національних утисків, русифікації України, чи то в обороні прав людини, ґарантованих конституцією СССР. Цим робимо добру прислугу поневоленому українському народові на рідних землях, зокрема ув'язненим.

Одначе, ентузіястично захопившись цією ділянкою праці, ми послабили працю боротьби проти ґеноциду, що його стосує Москва супроти українського та інших поневолених нею народів.

Отже, столітній Емський царський указ тепер Москва наполегливо здійснює, бо власного свого комуністична влада не видавала указу про заборону і переслідування української мови і національности. Мій знайомий прислав мені кількарічної давности кілька совєтських газет. В тих газетах є цікаві репортажі, які свідчать про винародовлення України.

В „Літературній Україні" ч. 84 за 1971 рік згадується, що в Туркменії є село Полтавка, там запроторені мої земляки. В „Літ. Укр." ч. 85 за 1971 рік читаємо, що у Волгограді (на ріці Волга) на Лісокомбінаті працює Поліна Горобченко, а в місті живе письменник Л. Кривошиєнко. В „Літ. Укр." ч. 43 за 72 р. у нарисі „Чолом тобі, Калмикіє" читаємо „На аеродром столиці Калмикії — Еліста прибули письменники України. Поки п'ємо піялу кумису, помічаємо серед гарних, пишно вбраних дівчат, українок, а на приміщенні аеровокзалу рідне — „Ласкаво просимо". В „Літ. Укр." ч. 87 за 1972 р. у нарисі „В краю Ціолковського" читаємо: „Місто Калугу відвідали письменники з Полтави. Цікавий вечір відбувся на машинобудівельному заводі, де працюють і робітники - українці".

Москва застосовує жорстоку практику щодо винародовлення України ще й в спосіб той, що щорічно урядовою дорогою визначає квоту на кілька сот тисяч молоді, яких Україна має дати як робітників на новобудови переважно в Сибірі та на Далекому Сході. Таким чином українці в Україні стають народом старих. Навіть совєтський перепис населення виказав, що за межами України зголосили українську національність кілька мільйонів душ. Можна пропускати, що це число применшене.

Винародовлюючи Україну від українців, Москва щорічно масово засилає в Україну своє населення.

Так останній перепис населення України подав 9 мільйонів росіян в Україні. Ось така тепер дійсність в Україні.

З фотоальбому „Три велети Прикарпаття", що його видало в 1971 р. В-во „Карпати", дізнаємося, хто тепер працює на Прикарпатті. „Це з Наддніпрянщини і Уралу, це росіяни, білоруси, грузини, марійці... представники більше як 20 народів нашої країни. А тому в неділю поміж святковим натовпом я почуваю себе, мов би на святі дружби народів - братів, і це свято єднання триває щодня, щомиті, воно живе у буденній звитяжній праці"...

Українська мова затиснена і неофіційно переслідувана. Кількість шкіл в Україні з викладовою українською мовою зменшено відчутно. У великих містах, таких як Одеса, є одна-дві діючих церков, очевидно в цілях пропаґанди: мовляв, у нас все дозволено. Це для показу туристам.

24-ий з'їзд КПСС у 1971 році започаткував тотальну русифікацію; тоді виникло окреслення всіх народів СССР — „совєтський народ", і підкреслено ролю всього російського під виглядом „інтернаціонального". Москва переводить чистки письменників, редакторів, викладачів Вузів і керівних партійців у Києві, у Львові, і у всіх містах Галичини, в балтійських країнах - „республіках", Білорусі, Грузії тощо, звинувачуючи їх у національнім ухилі або в т .зв. буржуазному націоналізмові. Фактично ж за те, що ті люди мають якісь національні почуття. Отже, Емський царський указ з 1876 року запопадливо тепер виконують Брежнєв і його російські комуністи - „інтернаціоналісти".

Наталія Каменецька

СПОМИН ПРО ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

Зовсім оправдано називаємо нашу Україну матір'ю - страдницею, бо скільки важкого горя перенесла вона у своєму державному житті. Один із болючих ударів — це трагічна смерть Головного Отамана і голови Української Народної Республіки — Симона Петлюри, який загинув 50 років тому у Парижі.

Очолюючи Українську Державу і нашу визвольну боротьбу в роках 1918-21, він був справжнім національним героєм новішого типу. У його змагання удержати ту важко здобуту самостійність держави він вкладав всю свою душу і підкріплював гарячим закликом своїх воїнів.

Проте, молода Українська Держава не могла встоятись проти навали ворожих військ і після трилітньої геройчної боротьби українські землі перейшли в чужі руки. Уряд і залишки війська пішли на еміґрацію, але не заломились і дальше боролись за суверенність своєї держави. Дороговказом і прикладом був Симон Петлюра у тих тяжких часах на чужині — він високо держав стяг визвольної ідеї, бо він вірив в українську державу і її неминучість.

Цей національно - патріотичний рух на еміґрації непокоїв нашого відвічного ворога і він при допомозі свого аґента підніс руку на життя Симона Петлюри 25-го травня 1926-го року.

Хоча минуло вже півстоліття від тієї трагедії — пам'ять по Ньому залишилася назавжди, як всенаціональна жалобна річниця.

Однак попри всі жалі й огірчення, які переживаємо у зв'язку з цією трагічною смертю Головного Отамана, не можемо оминути і деяких радісних хвилин з часів існування нашої незалежности.

Ми, сучасники епохи, були одушевлені відновою нашої держави. Ми високо цінили наш провід і почувались гордо і свобідно, як це можливо тільки у своїй вільній країні.

Для нас це були найкращі враження переживати здійснення наших душевних мрій, які ми леліяли від дитинства. Своя вільна держава ,своє військо, уряди і ввесь народ!

Пригадую 1919 рік, коли то центр держави був перенісся до Кам'янця Подільського. Ми, тодішнє студентство тамошнього університету, відчували цілим своїм єством під благодать, що можемо навчатися у своїм єством ту благодать, людей, у центрі державного життя.

Незабутнім враженням залишились в пам'яті деякі картини з тодішнього побуту.

Приємно і радісно було дивитися, як вулицями маршували відділи військових частин.

А як чудово лунав їх спів!

А коли Головний Отаман приходив перевіряти стан війська на околицях міста, — вииструнчені лави вояків вітали свого Вождя грімким „Здоров, Батьку Отамане!"

Ще і досі причувається мені цей оклик, бо це був вираз любови і пошани.

Завзятими поклонницями Симона Петлюри були і ми ,тодішні дівчата. Ми закидали квітами його авто, як Він переїжджав вулицями з дому до уряду. І яка була радість, коли яка троянда впала поблизу Вождя! Це було єдине, що ми, тодішня молодь, могли зробити, щоб виявити свою відданість і пошану рідному Керманичеві.

Це лише декілька моментів з тих часів, але вони залишаться ,як найкращі спомини в пам'яті тих, що були свідками своєї Вільної Держави. Так само залишиться на все життя в пам'яті постать Симона Петлюри, як символ найкращого державного діяча і борця за волю у нашій новітній епосі.

Хай цих кілька рядків будуть квіткою на Його могилу в далекому Парижі.

Травень 1976

Де наші діти?

Це питання ставлять сьогодні широкі кола громади. Цілі організації, такі, як Пласт, СУМ присвячують свою діяльність, намагаючись відповісти на це питання. Одначе організаційна праця провадиться у широкому, загальниковому і принципному пляні. Але існує вужче, специфічне і конкретне значення. Бо не завжди вистане зайняти увагу дитини будь - якою діяльністю „аби тільки не була на вулиці", як це у нас часто ставлять справу батьки. Дуже важливо щоб діяльність була будуюча, захоплююча та щоб зацікавлювала дитину. Напр. по наших школах українознавства ви можете зі здивуванням заувапкити, що діти між собою говорять тільки по-англійському, а рідну мову трактують як чужинну і володіють нею як малоопанованим жарґоном. У великій мірі причини такого стану криються у формалістичному відношенні до комплексу духовости; діти часто заставляють вчитися, але не захоплюють предметом. Я маю на увазі не методологічне захоплювання учнів предметом навчання, а формування почуття гордости від приналежности до великої, хоч і бездольної української нації. Бо від того почуття гордости народжується любов, а тоді й бажання все про свою націю знати.

Маючи це на увазі, Школа Кобзарського Мистецтва ім. К. Місевича в Ню Йорку спільно з Культурною Фундацією Українського Робітничого Союзу влаштовують в часі між 5 і 25-го липня 1976 на оселі „Верховина" Семінари Українського Мистецтва і Культури. У пляні курс гри на бандурі (для початкуючих і вправлених), курс і бесіди малярства, бесіди про культуру, мистецтво і українську духовість. Все це у формі культурного і заслуженого відпочинку.

Провід цілого курсу доручено керівникові нашої школи о. Сергію Кіндзерявому-Пастухову. Він не тільки відомий душпастир, що від довшого часу працює з молоддю, а також богослов, філософ, перекладач із старинних і клясичних мов, маляр і музика. І якщо до цього додати що о. Сергій ідейний ентузіяст, знавець і поклонник Київської Духовости, то є підстави надіятися, що його вогонь запалить і молоді серця учасників курсу.

Про докладніші інформації звертатися: School of Bandura, 84-82 164 St., Jamaica. N. Y. 11432.

Микола Чорний

М. Лотоцький

ТАЙНА ПЕРЕМИСЬКОГО ФОРТУ

I

В польському щомісячному журналі „Наоколо свята" з 1926-го року була поміщена стаття В. Когутніцької „Тайна форту ч. 13". На цю статтю попав перемиський історик, обізнаний з перемиськими фортами, Іван Рожанський, що працював над монографію „Тисяча літ історії Перемишля" і передрукував її в скороченні у своїй цікавій книзі „Твердиня Перемишль":

Ще в 1930-му році сторожі магазинів, настановлені в деяких фортах Перемишля, розповідали, що коли ходили там кругом, часто їх ноги западалися по кістки в спорохнявілих рештках людських. Ще кілька літ тому натрапили в підземеллях на невідомий архів австро - угорських військ. Найдивовижніший, найбільший форт це форт Сан - Рідо — оборона Сяну. В 1923-му році польський уряд згодився, щоб приватні фірми розібрали непотрібні, понищені форти. Влітку того ж року почали розбирати форт ч 13 Сан Рідо.

Висаджували в повітря поверх за поверхом, а так здобуване залізо і сталь пішли згідно з умовою на власність підприємства. Одного дня у відслоненій стіні бетонового бункера робітники пабачили залізні двері; які не були зазначені на ніякому пляні. Здогадувалися, що двері ведуть до каналу. Один з робітників з ліхтаркою і ломом пішов у темний коридор, але вже по кількох хвилинах робітники почули стогін, кинулися до дверей, що вели до підземелля. На сходах відразу при вході лежав той робітник без шапки, з розкуйовдженим волоссям, блідий на лиці, в руках держав розбиту ліхтарку. З його миміння можна було зрозуміти, що він бачив щось страшне.

За півгодини прийшов до підземелля управитель з чотирма робітниками. Ішли коридором, що кінчався великим вестибюлем з криницею. Відси йшли два коридори і творили з попереднім букву „Y". Робітники ввійшли до одного з них. Повітря було тяжке, заносило гниллю і урииною. По обох сторонах коридора були чотири келії. Розглянули дві перші: були там порозкидані решки сухарів, пляшок, крихот, соломи й постелі. а по них уганяли щури, великі, наче коти.

В третій келії, при світлі ліхтарні, на тлі сірого бетону, посеред бочок, скринь і сміття стояла жахлива примара, чоловік - кістяк, оброслий масою сивого волосся. Коли з другої келії прибігли інші робітники з окликами, що знайшли в ній людського кістяка, — ця примара на людський голос здригнулася, підняла руки до вух, скривилася і стала ритмично коливатися вправо і вліво, постогнуючи хрипло при цьому.

Робітники з криком пустилися втікати. повідомили поліцію і слідчого суддю. Вони прийшли на місце, й небаром виведено на поверхню цю „примару". Був це живий чоловік, такий слабий, що ледве держався на ногах. Дрижав на всьому тілі, очі в нього були замкнені, хапався за вуха і стогнав. Говорити вже не міг, з його горла добувалися лише придавлені звуки, наче спів. Помер тієї самої ночі і його імени, ні прізвища не довідалися.

Переведене слідство й оглядини устійнили, що до коридора, в якому були келії, можна було дістатися тільки одинокими дверима, тепер відкритими, але засипаними під час вибуху в 1915-му році. В келіях під час вибуху було всього двоє людей, з яких один помер кілька років вчасніше, а другий був тепер „урятований". Серед довколичного населення кружляли чутки, що робітники знайшли упиря, який стеріг форту, інші говорили, що в підземеллі об'явився пророк і чудотворець.

Хто були ті два в'язні? Найправдоподібніше ніколи ніхто не дізнався б, якщо не допомогла б до того друга подія. Серед різного сміття, викиненого з келії, знайшли скриньку з консерв, а в ній ніж, сірники, олівець і зошит.. З зошита випала поблідла фотографія молодої жінки з рештками присвяти російською мовою: „... береже Бог і моя любов... всюди з тобою, все твоя... 25, VIII, 1914". Зошит у цератовій обкладинці був книжкою австрійського провіянтового підстаршини. Кільканадцять його сторінок займали харчові рахунки й відписи розпорядків. Одначе далі почались записки російською мовою, що поступово переходили в нерозбірливі карлючки. Ось уривки того дивного записника:

„Не знаю, скільки вже днів минуло від того нещасного ранку, коли то так несподівано попали ми в австрійський полон. Я і штабскапітан Новіков. Ці дивні обставини, серед яких тепер живемо, внеможливлюють мені всяке числення часу... Нас примістили в невеличкій келії підземних катакомбів форту. Не минула правдоподібно доба, бо ми дістали їсти тільки два рази, як нараз задрижало й затріскотіло ціле наше підземелля. Жахливий гук. — Форт певно розколовся: мною кинуло на холодний бетон, а громи й дрижання землі все ще не втихали, але вже далекі.

Пройшло багато годин. Виснажені голодом і страшною спрагою виламали ми двері нашої келії та старалися видістати на волю. Одначе залізні двері коридора не подавалися, а кричати рятунку — було даремне. Блукаючи напомацки в пошуканці іншого виходу натрапили ми в підземеллі криницю й досить багаті маґазини; руму, тютюну, свічок і сірників. Користуємося ними потрохи, побоюючись австрійських властей, але трудно, вони самі винні, залишаючи нас тут без усякої охорони . . .

Здогадуючись із власного зарослого обличчя, мусіли пройти ще зо два тижні. Весь той час провели ми на найрізніших спробах, як то видістатися б з в'язниці. На жаль, ні залізні двері, ні бетонові стіни не піддалися нашим діточим приладдям, зробленим з бляхи і мосяжних патронів... Розповідали ми собі всі тайни свого життя правдиві й видумані, всі прочитані книжки, грали вже в найрізніші гри, уладжували театральні вистави, полювали на щурів, змагаючись за рекорд . . . вкінці зненавиділи один одного.

(Продовження буде)

ДО ЖИТТЄПИСУ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

(Українське Православне Слово, травень 1976)

Біографи Симона Петлюри не згадують чомусь про його тісну пов'язаність з духовним станом. Звернув на це увагу Степан Скрипник, небіж С. Петлюри й син його рідної сестри Маріамни, у спеціяльному виданні „Волинь С. Петлюрі", що вийшло в 10-ту річницю смерти Покійного, в Рівному на Волині. В тій статті С. Скрипник подав докладніші відомості про родину С. Петлюри. Вважаємо, що в 50-ту річницю Його трагічної смерти варто знову пригадати про ближчу й дальшу родину С. Петлюри й допомогти цим майбутнім історикам представити його постать точніше та, водночас, пояснити, чому проблеми Української Православної Церкви були предметом його великої уваги та чому саме С. Петлюра визначив Укр. Прав. Церкві почесне й відповідальне місце в будові Української Держави.

За згодою автора згаданої вище статті, тепер Митрополита Мстислава, подаємо її нижче з деяким доповненням.

Редакція „УПС"

***

Симон Петлюра народився 10 травня 1879 р. в Полтаві (Загородня вулиця ч. 20). Батько його, Василь Павлович, був приписаний до міщан м. Полтави. Мав він при Загородній вулиці невеликий дерев'яний дім та провадив т. зв. „кінну біржу". Маючи пересічно 5-6 пар коней і стільки ж фаетонів, висилав їх до міста на заробітки. Фаетони В. Петлюри були в Полтаві дуже популярні. Полтавчани радо їх винаймали на весілля й похорони. Користала з них охоче й молодь, що була вже під вусом, для проїздок і перегонів довкола „корпусного саду", особливо зимою, бо коні у Василя Петлюри були гарні, а візники чепурні, чисто вбрані. Та „біржа" була єдиним джерелом на життя досить численної родини В. Петлюри. Мав він ще десятину лісу коло Будищ, недалеко Полтави, що було на бідній в ліси Полтавщині великим скарбом, який забезпечував хату опалом на цілу зиму. Та коли Симона було заарештовано в Катеринодарі на Кубані, Василь Петлюра, бажаючи взяти сина на поруки, ліс продав, за що й визволив свого сина з в'язниці. Гроші пропали, бо Симон виїхав нелеґально на університетські студії у Львові.

Звідки й коли рід Петлюр прийшов до Полтави — точно не знати. Дехто пов'язував це з початком XVIII століття, а навіть з 1709 р. і трагічною битвою під Полтавою. Поза Полтавою прізвище „Петлюра" незнане. В самій же Полтаві це прізвище мали ще тільки дві родини, одна на Кобищанах, а друга на Манастирській вулиці, які були посвоячені з Василем Петлюрою.

Мало що залишилось у моїй пам'яті з оповідань моєї матері про батька Василя Петлюри, а її діда Павла. Докладніше оповідала мені мати про свою бабуню, матір діда Василя, схигуменю Антонію, світське ім'я якої було Анна. Мала вона в своїй родині багато священиків, зокрема з роду Чоловських, з яких один був благочинним (деканом) в Біликах, коло Кобеляк на Полтавщині.

Мати Василя Петлюри, пішла після смерти чоловіка до манастиря й прийняла чернецтво. Мала вона чималі організаторські здібності, а тому й була на керівних становищах у кількох манастирях на Полтавщині. Згодом їй доручено організувати Св.-Покровський Тепловський манастир коло Феодосії (Крим), де вона й упокоїлась, прийнявши перед смертю схиму й ім'я Антонія. В 1918 році, беручи участь у поході Запорізької дивізії на Крим, відвідав при тій нагоді й Тепловський манастир. Старші показали мені могили схигумені Антонії й її внучки черниці Гавриїли, рідної сестри С. Петлюри, світське ім'я якої було — Евфросинія. Могили знаходились коло манастирської церкви, а з їх зовнішнього вигляду й оповідань черниць довідався про глибоку пошану до бабуні Симона Петлюри, яка, за словами черниць була одною з основоположниць того манастиря.

Мати Симона — Ольга Олексіївна походила з родини полтавських козаків Марченків, що мешкала коло Хрестовоздвиженського манастиря в Полтаві. Батько її, повдовівши, постригся в ченці. Чернече ім'я його було Аркадій, а помер він у сані ієромонаха. Поховано його в Київськім Іоновськім скиті, основоположником якого, разом з ігуменом Іоною, був і він.

Мати Симона мала надзвичайно лагідну вдачу. Разом з своїм чоловіком були вони напричуд згармонізованою парою, єдиною метою якої було віддати все своїм дітям, особливо для їхньої освіти. Це вимагало від них надзвичайних зусиль, бо всіх дітей мали вони дванадцятеро. Троє дітей померло ще немовлятами. З синів найстаршим був Іван, який, будучи вже студентом останньої богословської кляси Полтавської Духовної Семінарії, перестудився, дістав нагальні сухоти й помер у 1900 р. За ним ішов Федір, який, по закінченні тієїж семінарії, вчителював деякий час у Карлівці під Полтавою. Кинувши вчителювання, вступив він до Сільсько-Господарського Інституту в Пулавах (теперішня Польща), по закінченню якого одержав посаду повітового агронома в Кобиляках на Полтавщині. Брав він діяльну участь у революційних організаціях і помер несподівано й загадково в 1906 р. Знайшли його мертвим коло власної хати, над ранком. Третім був Симон, а наймолодшим Олександер, який, після закічнення Духовної Семінарії, вибрав собі військову кар'єру.

Як бачимо, всі сини Василя Петлюри одержали повну духовну освіту, але жодний з них не пішов на шлях пастирського служіння, що дуже тяжко переживав їхній батько і що в значній мірі скоротило його життя. Будучи дуже релігійним та перебуваючи під впливом своєї матері ігумені і маючи по-матері багато священиків — свояків, Василь Петлюра прагнув і своїх синів бачити священиками. Та революційні настрої кінця XIX і на початку XX століть захопили й його синів, особливо Симона.

З доньок Василя й Ольги Петлюр, що пережили немовлячий вік, найстаршою була Евфросинія (пізніше черниця Гавриїла), яка померла в манастирі на сухоти, у віці 22-23 роки. За нею йшла Татьяна, що вийшла заміж за полтавського козака Пилипа Іваненка, який керував свічним заводом (фабрикою) Полтавської Єпархії. Померла Татьяна в першому році свого подружжя. Третя донька Маріямна вийшла заміж за полтавського козака Івана 2-го Скрипника (в родині Опанаса Скрипника було двох синів Іванів), який мав під Полтавою, недалеко Мачух, власну чинбарню. Родина Скрипників була теж вельмипобожна, а Опанас і його син Іван роками були церковними старостами Воскресенської (збудованої на початку XVIII ст. полковником Пушкарем) та Кладбищенської церков. Крім того, Опанас Скрипник довгими роками був старшиною козацького станового управління в Полтаві.

Наймолодші доні Василя й Ольги Петлюр — Марина й Феодосія, заміж не вийшли й залишились при родичах, як опікуни їхньої старости. Були вони надзвичайно побожні, щодня були на ранній Службі Божі в Хрестовоздвиженськім манастирі, віддаленому від їхньої хати понад три кілометри. Зимою вставали вони ще перед світатнком і повертались до хати звичайно о 8-ій годині ранку, щоб цілий день провести в праці по господарству. Їх обох спіткала лиха доля: — в 1937 р., під час „єжовщини", по них і слід загинув. Одразу після арешту й короткого перебування в Полтавській в'язниці, їх вивезли большевики в невідоме. Тоді ж, в тій же самій в'язниці, розстріляли большевики внука Василя Петлюри, сина його дочки Маріамни — о. Сильвестра Скрипника, священика УАПЦеркви.

Василь Петлюра більше дбав про освіту синів, даючи дочкам тільки загальну, початкову. Помер він у 1909 р. Дружина його — мати Симона — померла в березні 1919 р. у віці 70 літ. Причиною її смерти була большевицька в'язниця, після звільнення з якої вона на третій день і упокоїлася. Мала вона лагідну вдачу й ніжну душу. Знала силу старих українських пісень, мала розкішне сопрано й не тільки над колискою своїх дітей, але й у віці 60-65 років чарувала ще всіх своїм співом, за що чоловік часом її журив, хоч і сам, коли не було чужих людей, не раз звертався до неї: — „Ану, Ольга Олексіївно, заспівайте „Чи я в полі не калиною була", бо цю пісню вони обоє дуже любили.

До речі згадати, що Ольга Петлюра вміла лікувати очі, особливо, коли хто мав більмо. Не раз, звичайно під неділю, двір був повний возів, а пацієнти приїжджали з таких віддалених місцевостей, як Зіньків, Опішня, Коломак, Старі й Нові Санжари, Білики, Кобеляки та Конград, як тоді люди називали Константиноград, який тепер зветься Червоноградом. М. ін. Ольга Петлюра не приймала хворих на очі в неділю чи більше свято. Своє лікування починала і кінчала молитвою.

***

Моя мати й тітки Марина й Феодасія, оповідаючи про свого брата Симона, підкреслювали, що мав він лагідну вдачу, але був і впертим. Перше було прикметою його матері, а друге батька. На самих початках науки Симон виявив до неї велику охоту. Початкову освіту одержав у церковно-парафіяльній школі на передмісті Полтави — Павленках, після якої перейшов до нижчої духовної школи в Полтаві. Скінчив її Симон першим учнем і перейшов до Духовної Семінарії. В семінарії так само був одним з перших учнів та користав з великого авторитету серед своїх товаришів. Тітка Марина показувала його зшиток з четвертої кляси семінарії, в якому вчитель, перевіривши опрацьовану С. Петлюрою тему, поставив оцінку „5+" та дописав: — „Раджу не ловити журавля в небі, коли маєте синицю в руках".

Симон був працьовитим у школі й поза нею. Батько давав йому саме необхідне, а на те, щоб краще вбратися й купити нову книжку, Симон заробляв сам, даючи вже в нижчій духовній школі допоміжні лекції своїм товаришам. Перейшовши до семінарії й там заробляв лекціями, даючи їх не тільки учням семінарії, але й учням інших середніх шкіл у Полтаві. Користаючи з великого авторитету серед товаришів, Симон неподільно володів їхніми душами та був негласно обраним провідником національно свідомого юнацтва, що вчилося тоді в полтавських школах.

Та саме популярність серед молоді й була причиною безупинної нагінки на нього з боку шкільної й місцевої адміністрації. Три рази звільняли його з семінарії. Два рази рятувала Симона інтервенція полтавського єпископа Іларіона та обер-прокурора сенату Случевського. Останній раз, два тижні перед закінченням науки в семінарії, звільнили його „з вовчим білетом", замикаючи цим дорогу до дальших студій у вищих школах Росії.

Дивним може видатись, що такі люди, як єпископ Іларіон і обер-прокурор російського сенату Случевський аж двічі допомагали С. Петлюрі вийти із прикрої ситуації. Прихильність Случевського пояснювали його „українофільством" та тим, що його синів, учнів полтавської гімназії, „вивів у люди" С. Петлюра, допомагаючи їм у науці. Опіку ж єпископа Іларіона пояснювали його доброю вдачею і, зокрема, прихильним ставленням до Симона Петлюри, як одного з найкращих учнів семінарії. В 1942 р. митрополит Феофіл Булдовський, колишній помічник інспектора Полтавської Духовної Семінарії, пояснював мені прихильність єпископа Іларіона до С. Петлюри ще і тим, що хоч останній і був в очах начальства „революціонером і соціялістом", проте ніколи не кепкував з релігії, як це в ті часи „моди ради" робили старші семінаристи та студенти вищих шкіл. Шкільна влада вважала С. Петлюру за „непоправного мазепинця", що в її очах було значно лагіднішим явищем, ніж вусатий і бородатий соціяліст. Крім того, як оповідав митр. Феофіл, серед учительського персоналу семінарії було чимало свідомих українців, які всебічно допомагали С. Петлюрі, в тім і матеріяльно, даючи йому „на репитицію" слабших учнів. Цінили ті вчителі й надзвичайне замилування Симона до тих періодів історії Церкви, що були пов'язані з Україною та її минувшиною. Шкільні завдання на ці теми він писав з великою увагою, просиджуючи днями в архіві полтавського „архиєрейського дому" й вишукуючи там все нові й нові джерела. Уважно вивчав він і канонічне право. Митр. Феофіл пригадує, що С. Петлюру, не зважаючи на його „революційність і мазепинство", вважали за майбутнього стипендіята духовної академії та пророчили йому професорську катедру. Та, як знаємо, доля скерувала С. Петлюру на інший шлях. До речі тут згадати, що рік після звільнення С. Петлюри з семінарії, звільнили також з становища помічника інспектора і о. Ф. Булдовського, пізнішого митрополита Феофила, також за „мазепинство". В р.р. 1941-43 він очолював Харківську Єпархію УАПЦеркви.

***

Хоч коротко, а личить згадати про внуків Василя Петлюри. Подружжя Симона з Ольгою Більською обдарувало його внучкою Ларисою (Леся), яка померла від сухот восени 1941 р. у Франції, в Камбо ле Бен, над еспанським кордоном. Найбільшим числом унуків обдарувало подружжя дочки Маріамни з Іваном Скрипником: — Степаном (теперішній митрополит УАПЦеркви Мстислав. Ред.), Андрієм, Сильвестром, Зинаїдою та Валер'яном. Вченого др. ветиринарії Андрія і священика УАПЦ о. Сильвестра розстріляли большевики в 1937 р., першого в Чернігові, а другого в Полтаві. Наймолодшого Валер'яна засуджено в 1937 р. на довголітню каторгу в північних таборах, в яких він пробув понад 14 років. Внучка Зинаїда, разом з батьком Іваном Скрипником, згинули від англійської бомби в 1944 р. в Югославії. Подружжя наймолодшого сина Олександра з Іреною з Вітковицьких обдарувало Василя Петлюру внуком Володимиром, який мешкає тепер у Канаді й викладає у каледжі фізику й математику. Як бачимо, Василь і Ольга Петлюри зложили на вівтар Батьківщини велику жертву — життя своїх рідних і найдорожчих. Найбільшою ж жертвою була трагічна смерть Симона, що згинув у Парижі, з руки московського наймита, 50 років тому.

У 50-ту РІЧНИЦЮ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

хнення у змаганні за національні й соціяльні права українського народу, провадить їх до вже недалекої перемоги.

Основи української державної незалежности зберігаються у свідомості нації, у спадщині традицій минулого і в реальних потребах сучасного її життя. І даремні намагання Москви та її вислужників підмінити українську державність колоніяльним творивом, т. зв. УССР, марксистсько-ленінськими чи т. зв. інтернаціональними утопіями, бо українська нація завжди відкидала і відкидає всю цю ворожу блекоту, яку накидають їй силою і підступом як нове ярмо. Традиції нашого минулого стали внутрішнім стимулом для осягнення того, що є невідкличними потребами для життя і творчого розвитку сучасних і майбутніх поколінь. І тільки в умовах власної Суверенної Соборної Української Держави можуть здійснитися воля і прагнення українського народу, може всебічно розвинутися його національний потенціял.

На своєму історичному шляху український народ у боротьбі за свою волю і державність склав безліч жертв, а між ними є й імена тих національних героїв-провідників, що стали символами визвольної боротьби України. В новіші часи в Пантеоні Безсмертних вписані й імена Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Степана Бандери, Романа Шухевича-Чупринки. Всіх їх убила Москва, всі вони загинули в боротьбі за УССД, під прапорами якої боролися і далі борються тисячі іменних і безіменних національних Героїв, що склали і складають своє життя за здійснення ідеалів української нації. Всі вони пройшли свій тернистий життєвий шлях у вірній службі своєму народові, і всім їм належиться найглибша пошана та любов від кожного українського патріота.

У 50-річчя з дня смерти Симона Петлюри, Голови Української держави і Головного отамана її армії, ми всі повинні пам'ятати його безсмертні слова: „Шлях кожної нації густо кропиться кров'ю. Нашої — так само. Кров'ю чужою і своєю. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, ідеологічної творчости, всього того, що нація і свідомо, й іраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя. Кров пролита для цієї мети не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відіграватиме ролю непокоючого, тривожного фермента, що нагадує про нескінчене і кличе до продовження розпочатого . . ."

Україна далі живе і бореться, і „Воля — як заповів наш національний Геній-Пророк — воскресне, як Фенікс із попелу, на вічну славу Героям!"

Слава Україні! Слава Героям!

Провід Організації Українських Націоналістів (ОУНр)

Постій, травень 1976 р.

ЗАКЛИК

Сто років тому царський уряд Росії видав „Емський указ", в якому заборонено вживати українську мову в пресі й книгодрукуванні, в науково-освітній діяльності, в театральних та у публічних виступах. Сучасні події в Україні свідчать про це, що дух „Емського указу" ще й сьогодні керує культурно-мовною політикою Москви супроти України.

Управа ЦЕСУС закликає всі українські студентські союзи, ідеологічно-конфесійні студентські громади та всіх українських студентів відзначити 100-річчя цього ганебного „ювілею". Нав'язання мовної політики царської Росії 100 років тому до подій в сучасній Україні показує, що Україна є жертвою колоніяльної русифікаційної політики російських урядів. Заохочуємо всіх українських студентів включитися в акцію відзначення 100-річчя, „Емського указу", відбути семінари на цю тему, нав'язуючи значіння указу з історичної переспективи з подіями в сучасній Україні; писати до неукраїнських студентських видань на тему Емського указу, відбути зустрічі з професорами університетів та звертатися з акціями до загального неукраїнського суспільства. Заохочуємо українських студентів включитися в акції вже існуючих громадських комітетів для відзначення „Емського указу".

100-річчя „Емського указу" та сучасні події в Україні саме доказують суть української проблематики: боротьбу українського народу проти русифікаційної колоніяльної політики Москви. Проти цього борються наші брати й сестри в Україні, і в цім є наш обов'язок їм допомогти.

Управа ЦЕСУС

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 20-го травня 1976 р. в Норвіч, Конн. відійшла у Вічність наша Найдорожча

МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ і СЕСТРА

бл. п.

МАРІЯ НАДБЕРЕЖНА з дому ОСАДЦА

ПАНАХИДА — в суботу, 22-го травня 1976 р. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в понеділок, 24-го травня 1976 р. з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Gate of Heaven, White Plains, N.Y.

В глибокому смутку:

дочки: ЕВГЕНІЯ МАТЕЙКО з родиною
АННА ГРИЦКОВЯН з родиною
син — МИРОСЛАВ з родиною
сестра — КАТРЯ ДАНИЛЮК
та ближча і дальша Родина в Україні і на еміграції

УЧАСНИКИ БУКОВИНСЬКОГО КУРЕНЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

у великому смутку повідомляють всіх Друзів та Побратимів-Земляків Буковини та Братів з-над Дніпра, що 19-го травня 1976 р. в Британській Колюмбії, в Канаді, з волі Всевишнього відійшов у Вічність, по короткій недузі, на 67-му році життя, наш ДРУГ і ПОБРАТИМ

бл. п. бунчужний ФРАНКО МОРОЗ

уроджений на Буковині, заприсяжений член ОУН, активний в підпіллю під час румунської і большевицької окупацій і учасник Буковинського Куреня.

Опечаленій Дружині і Родині, складаємо щирі вислови глибокого співчуття.

ДРУЗІ і ПОБРАТИМИ

„Жар-птиця" – L'Oiseau De Feu

(Поезія Яра Славутича французькою мовою).

У видавництві „Два світи" („Дю Монд") 1976 р. вийшла у світ книжка вибраних поезій Яра Славутича під назвою „Жар-птиця". До цього видання включено 37 поезій із восьми збірок поета, що вийшли у світ між 1945 і 1972 рр. Найбільше, дев'ять творів перекладено зі збірки „Спрага" (1950), сім із „Оази" (1960), по п'ять поезій із збірок „Правдоносці" (1948) та „Маєстат" (1962), три із „Завойовників прерій" (1968). Переклади виконав д-р Рене К. дю Ґар, автор багатьох видань поезії, прози та укладач французько-англійського словника. За свою творчість Р. К. дю Ґар отримав кілька нагород, зокрема „Гранд приз гуманітер де Франс" 1970 р.

До книжки „Жар-птиця" додано вступну статтю про творчість Яра Славутича, бібліографію його книжкових видань, а також відомості про перекладача, який користувався також франкомовними перекладами мисткині М. Стефанович-Ольшанівської. Представником видавництва „Два світи" на Канаду та Америку є „Славута" (72 Вестбрук Драйв, Едмонтон, Альберта, Канада).

Н. Н.

Від Шенандоа до Чікаґо

У 1886 році в гірничому місті Шенандоа в Пенсильвенії, збудовано першу українську католицьку церкву. На протязі 90-их літ, від того часу по наших громадах будовано інші церкви, парафії зростали і дійшли в 1975 р. до цифри 182. В історії 90-літнього існування українських церков в ЗСА немає випадку, щоб котрась церква чи парохія збанкрутувала. Що поставлено, те існує і є ознакою, що американські українці люблять свою церкву, вони будують нові або відреставровують старі. Такою історією не можуть похвалитися Українські Народні Доми, бо були випадки банкрутства таких домів; мені відомі два — Ню Йорк і Філядельфія.

Правда, в часі т. зв. депресії деякі церковні громади заборгувалися і не могли сплачувати гіпотечних зобов'язань. Прикладом цього може бути парохія св .о. Николая в Чікаґо, збудована в 1912 р. за 100,000 дол. Чин о.о. Василіян є відомий зі своєї справности сплачування боргів. Тому бл. п. митрополит Богачевський передав заборговану церкву, тепер катедру о.о. Василіянам. Ігумени, які прийшли, а саме о. Теодорович, а зокрема теперішній митрополит Амвросій Сенишин, який став ігуменом по приїзді з України, ці борги сплатили.

В минулому році парохія в Кергонксоні, біля Союзівки, збудувала нову церкву, нового стилю, відмінного від стилю церкви в Гантері. В газетах ми читали про нові церкви. Найбільша і найбільш імпозантна — це чікаґська свв. Володимира і Ольги. В Міннеаполісі громада збудувала нову церкву ім. Константина.

А в 1976 році українці в ЗСА відреставровують кілька старих церков і будують кілька нових. До найважливіших і найбільше коштовних можна зарахувати церкву св. Юрія в Ню Йорку і в столиці ЗСА Вашінґтоні — Собор Пресвятої Родини. Ігумен о. Володимир Ґавліч вже має готівкою півтора мільйона дол., а тому, що він Василіянин, то не буде мати проблеми зібрати ще один мільйон у великій метрополії Ню Йорку.

Церква у Вашінґтоні це більша проблема, бо громада мала, одначе має працьовитого директора о. Йосифа Деницюка ЧНІ, який разом з парохом о. Степаном Шавелем розписали Пам'ятникову Кампанію, що досі дала пів мільйона. За триакрову площу біля Української Католицької Семінарії громада заплатила 294 тисяч. Церква проєкту архітекта Мирослава Німціва разом з окремою дзвіницею — висоти церкви, роблять імпозантне враження на обкладинці парохіяльного календаря за 1975 р. Перед Собором є окремий басейн. У комплексі будови пропонується резиденцію для душпастирів, печеру з престолом та іконою Матері Божої Почаївської для відкритих Богослужень і пропам'ятний Хрест з нагоди 1000-річчя Хрищення України (988-1988).

Парохія у 1975 році видала Великий Календар, властиво підручник історії української громади, в обох мовах. Цей багатий матеріял про українське поселення в столиці Америки опрацював о. Йосиф Деницюк на підставі матеріялів, які він перечислює на останній сторінці. А тепер Чікаґо, точніше парохія св. Йосифа на границі міста. Церкву на 12 бань проєктував архітект Мазуркевич з Філядельфії. На свяченім в Провідну неділю в присутності Владики Габра, на запит, якого стилю є будова, він відповів, що стиль є „трензішен", себто переходовий. Церква має коштувати один і пів мільйона, половина готівки вже зібрана і будова церкви на половину закінчена.

Парох о. Йосиф Шарий сказав, що йому найбільше допомагає св. Йосиф. Він сам Йосиф, маємо Владику Йосифа в Стемфорді і Верховного Архиєпископа Йосифа в Римі; ім'я Йосифа в українському народі має добру марку. Але й поза церковними колами маємо Йосифів, от хоч би головного предсідника УНСоюзу.

І так від Шенандоа до Чікаґо поширюється дебре ім'я української католицької громади, вона не жалує гроша ні труду на звеличення Божого Імени в Храмі Господнім. Не жаліє, бо на Великдень на таці церкви були 300, 200 і 100-долярові пожертви. З такими помічниками св. Йосифа о. Шарий не буде мати проблеми, щоб закінчити будову.

Степан Куропась

РАЇСА МОРОЗ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Плющ, видає окремий бюлетень і друкує летючки про Мороза, які будуть розповсюджені. Французький академік Картан, голова комітету математиків, який обороняв Плюща, запропонував Л. Плющеві виступити з ним в обороні Мороза на французькій телевізії. Робляться заходи, щоб зорганізувати комітет істориків в обороні Мороза. Психіятри і Ліга проти расизму обіцяли підтримку для Мороза і Джемілєва. Мустафа Джемілєв, також історик і бореться за права кримських татар. Він вже довгі роки карається по тюрмах і концтаборах, і тепер є близько смерти. Л. Плющ просив, щоби на форумах історичних конґресів і т. п. боронити Мороза і Джемілєва разом. У Норвегії плянуються виступи в пресі і телевізії в обороні Мороза, будуть звертатися до парляментаристів і можливо, що деякі елементи комуністичної партії включаться в оборону Мороза. Л. Плющ висилає спеціяльне звернення до президента Норвегії у справі Мороза. Останніми часами справа переслідування дисидентів в СССР отримала в Норвегії певний розголос. Л. Плющ також звернеться до канадських істориків із проханням заступитися за Мороза і Джемілєва.

1-го червня ц. р., згідно із його засудом, Валентина Мороза повинні були перевести в концтабір, але існували побоювання, що КҐБ цього не зробить, а натомість, або задержить його в тюрмі, або, що гірше, перевезе його до психіятричної тюрми. Дальша доля В. Мороза залежатиме у великій мірі від того, чи вдасться змобілізувати західню громадську опінію в його обороні. Л. Плющ і інші дисиденти, які опинилися на Заході, завжди заявляють, що свою волю видалення поза кордони СССР вони завдячують головно західній громадській опінії.

Комітет Оборони Валентина Мороза заплянував ряд акцій, в які просить включитися всю українську громаду і всіх людей доброї волі. 1-го червня ц. р. появиться в одній з торонтонських газет відкритий лист в обороні В. Мороза, підписаний кількадесятьма канадськими науковцями. Цей лист просимо українців передруковувати у своїх місцевих англомовних або франкомовних газетах. Той самий відкритий лист, але з підписами інших канадських науковців, появиться кілька тижнів пізніше в одній із оттавських газет. 1-го червня ц. р. в Квебек Сіті почнеться Конґрес канадських істориків, і Комітет Оборони В. Мороза звернеться до його членства стати в обороні В. Мороза, так як математики стали в обороні Л .Плюща. Комітет робить заходи, щоби канадські парляментаристи знову видвигнули справу В. Мороза на форумі Парляменту та щоб Канадський уряд ще раз зробив ітервенцію в його справі. 1-го червня ц. р. Комітет Оборони В. Мороза в Монтреалі вишле до прем'єра Трудо і генерального секретаря ОН Вальдгайма телеграму в обороні В. Мороза та інших українських політв'язнів, під якою буде кільканадцять тисяч підписів. В справі перевезення В. Мороза до психіятричної тюрми Комітет вже звернувся до канадських психіятричних кіл і напевно з тих кіл незабаром прийде підтримка.

Тому, що вищезгані та інші заплянованi акції є дуже коштовними, — біля шість тисяч долярів, — Комітет просить українські організації, установи та окремих громадян уможливити їх зреалізування, посилаючи негайно свої пожертви на адресу Комітету:

Committee for the Defense of Valentyn Miroz, 191 Lippincote St., Toronto, Ontario, Canada M5S 2P3.

Комітет також просить українські організації, Церкви та окремі особи масово посилати телеграми до своїх представників в Парляменті (а в ЗСА до своїх конґресменів і сенаторів), просячи їх видвигнути справу Мороза на відповідних урядових форумах. В Канаді масово висилати телеграми і листи до міністра закордонних справ Алена МакЕкена і прем'єра Трудо, просячи їх поновити інтервенції в справі В. Мороза.

Також слід масово слати телеграми і телефонувати до „Інституту" ім. Сербського та домагатися звільнення В. Мороза.

Адреса така: Serbsky Institute of Forensic Psychiatry, Moscov G-34. Kropotkinskii Pereuliok 23. U.S.S.R.

Телефон: 246-86-92.

Прізвище директора „Інституту": G. Morozov.

У Бавнд Бруку відбулося...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Шандрука, що через недугу не міг особисто прибути, — ген. Петро Самутин виголосив коротке слово, а ветеранські й молодечі організації, які прибули з своїми численними прапорами, віддали честь Покійному. Командував комбатантами майор І. Винник з Ню Йорку, апель відчитав Богдан Дацківський з Нюарку. Ціла маніфестація закінчилась відспіванням Національного Гимну всіма приявними. На тому урочистому вшануванні пам'яті Симона Петлюри, як голови української держави, яким став символом української невгнутости та збройної боротьби за рідну державність, — були представники численних наших установ і організацій, між ними головний предсідник УНСоюзу й екзекутивний віцепрезидент УККА Йосип Лисогір, — голова Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку д-р В. Савчак, — голова Конференції українських академічних і професійних організацій д-р Степан Ворох, голова СФУЖО Лідія Бурачинська, голови кількох Відділів Т-ва Прихильників УНР під проводом голови Головної Управи інж. П. Лимаренка, голова Головної Управи Б-ва кол. вояків І УД УНА д-р Р. Дражньовський, як також багато окремих видатних політичних і громадських діячів. Приявними були також 7 членів УНРади. Прегарна погода сприяла цій патріотичній імпрезі. Прибули автобуси з Ню Йорку й Філядельфії й кількадесять приватних авт, — разом було кількасот осіб.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

ВІДКРИЛИ, ПОСВЯТИЛИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

успішної праці в нових приміщеннях і запрошений на ці урочистості гість з Европи, ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені проф. д-р Володимир Янів, керівник тієї наукової установи, яка недавно сама набула нове вигідне приміщення. Він щиро вітав Господарів з новим набутком і радів, що СУА подбав про зберігання у цьому Домі мистецьких вартостей, що їх з такою запопадливістю нищить ворог в Україні.

Після посвячення усіх п'ятьох поверхів будинку, отці і всі присутні перейшли на другий поверх Дому, до майбутньої конференційної залі, де господарі Дому угощали запрошених представників обильною перекускою. І тут деякі представники наших громадських, жіночих, молодечих і наукових установ виступили із словом привіту, а саме: о. монсіньор М. Харина, президент Союзу Українців Католиків „Провидіння", який крім привітання вручив господарям від репрезентованої ним установи 700 дол. (500 на розбудову Дому і 200 на Музей СУА); проф. В. Андрушків, голова Наукового Т-ва ім. Шевченка, проф. д-р Василь Омельченко, науковий секретар Української Вільної Академії Наук, проф. д-р Ігор Соневицький, представник Ювілейного Комітету 200-річчя ЗСА і 100-річчя Українського Поселення в Ню Йорку, др Володимир Савчак, голова Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Метрополітальний Відділ УККА, інж. Мирослав Шміґель, голова ГУ СУМА, який також вручив скромну пожертву на розбудову Дому п-і Д. Степаняк, заступниця голови ГУ ОЖ ОЧСУ.

Церемонію цієї частини закінчив о. монс. М. Харина, який сповняв ролю майстра церемонії, загальною подякою і закликом піддержувати працю наших Централь, а кінцеву молитву перевів, заінтонувавши „Христос Воскрес", о. протоігумен П. Пащак, ЧСВВ, звертаючи при тому увагу, що це приміщення повинна виповнити також молодь і люди молодшого покоління, які повинні перейняти і продовжувати нами ведену працю.

Після офіційної частини учасники оглянули ще влаштовану Централею СУА мистецьку виставку і приміщення Дому. Наступного дня, тобто в неділю, 23-го травня від год. 12 до 6 Дім був відкритий для гостей, які бажали оглянути його і з цього скористали багато осіб з Ню Йорку і околиці.

Новий власний дім УККА — створений дрібними пожертвами громадян, свідомих ваги і потреб цієї нашої центральної і репрезентаційної організації. Треба було величезного труду, праці і терпеливости, щоб створити і завершити це діло. Ввесь тягар цієї мозольної праці спочивав на Головній Канцелярії, що її керівник, екзекутивний директор мґр Іван Базарко роками трудився над цим ділом, вкладаючи туди не тільки свій час і працю, але й серце та душу. Він оглядав десятки будинків, поки закуплено оцей, брав участь у десятках нарад з інженером Аполінарим Осадцою, який переводив ремонт дому, та причетними до цієї справи іншими людьми, і буквально до останньої хвилини працював — також фізично — над приведенням дому до ладу та приготовленням його до урочистого відкриття. Він може мати моральне вдоволення, що покладений труд увінчався повним успіхом.

МАЕСТРО В. БОЖИК ВИДУЖУЄ ПІСЛЯ АВТОВОГО ВИПАДКУ

Визначний український диригент у вільному світі маестро Володимир Божик, колишній диригент Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка, та в останнім часі (15 років), диригент Національного хору „Кобзар" в Каліфорнії, — видужує після тяжкого автомобільного випадку у шпиталі св. Йосифа в Бурбенк Каліфорнії.

Г. С.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є будучність, в нашій громаді Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу і вільному світі нового свідомого члена!

ТАРЗАН, Ч. 74 82. Химерна доля!

Химерна доля перекреслює добре обдумані пляни Тарзана...

...коли його група весело повертається до Опару!

Джейн швидко тікає із старинного міста...

...а в той час збентежений і божевільний чоловік безцільно блукає по темних джунглях!